

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 513/2021-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby [REDAKOVANÉ], zastúpeného obchodnou spoločnosťou PUKAJ, advokátska kancelária s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 1661, Dolný Kubín, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Tomáš Pukaj, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tk 1/2014 a jeho rozsudku z 30. marca 2017, postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 80/2017 a jeho rozsudku z 28. novembra 2018, ako aj postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 65/2020 a jeho uzneseníu z 10. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tk 1/2014 a jeho rozsudkom z 30. marca 2017, postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 80/2017 a jeho rozsudkom z 28. novembra 2018, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 65/2020 a jeho uznesením z 10. februára 2021. Ďalej požaduje, aby boli rozsudky okresného súdu a krajského súdu, ako aj uznesenie najvyššieho súdu zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Napokon sa domáha náhrady trov konania na účet právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

2. Rozsudkom okresného súdu č. k. 1 Tk 1/2014-3672 z 30. marca 2017 bol sťažovateľ uznaný za vinného z trestného činu vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. b) a f) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov so zaradením do druhej nápravno výchovnej skupiny.

3. Rozsudkom krajského súdu č. k. 2 To 80/2017-4027 z 28. novembra 2018 bol rozsudok okresného súdu zrušený a sťažovateľ bol uznaný vinným z trestného činu vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov so zaradením do druhej nápravno výchovnej skupiny.

4. Podľa konštatovania krajského súdu bol sťažovateľ uznaný vinným za to, že „v presne nezistený deň na jeseň roku 1998 vo večerných hodinách [REDAKOVANÉ], spoločne s [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], (ktorému bolo dočasne odložené vznesenie obvinenia) v katastri obce [REDAKOVANÉ], časť [REDAKOVANÉ], v blízkosti chaty poľovníckeho združenia [REDAKOVANÉ], vykopali pod vedením [REDAKOVANÉ] a podľa jeho pokynov v zemi jamu pripravenú na zakopanie tela osoby, ktorú mali v úmysle usmrtiť, na túto činnosť si zabezpečili pracovné nástroje, v priebehu kopania [REDAKOVANÉ] odišiel a výkop dokončili [REDAKOVANÉ] s [REDAKOVANÉ], po asi 45 minútach sa [REDAKOVANÉ] svojim motorovým vozidlom na miesto vrátil a priviezol [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], naposledy bytom [REDAKOVANÉ], ktorého vylákal na miesto pod presne nezistenou zámienkou, prikázal mu z vozidla vystúpiť, chytil ho pod pazuchu z jednej strany a z druhej strany ho chytili popod pazuchu [REDAKOVANÉ] s [REDAKOVANÉ], spoločne [REDAKOVANÉ] dovedli k jame, pričom mal na hlave šatku alebo kuklu, [REDAKOVANÉ] ho tlakom prinútil si klaknúť čelom k vykopanej jame a následne [REDAKOVANÉ] tri krát udrel tupou časťou sekery veľkou intenzitou [REDAKOVANÉ] do ľavej časti hlavy, čím mu spôsobil trieštivé a vpáčené zranenia lebky, ktorým [REDAKOVANÉ] na mieste podľahol, následne obžalovaný a [REDAKOVANÉ] mŕtvolu poškodeného vyzliekli donaha a do vopred pripravenej jamy asi do hĺbky 100 cm zakopali jeho telo, pričom osobné veci poškodeného následne spálili...“.

5. Podľa názoru krajského súdu skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu o spáchaní vraždy [REDAKOVANÉ] obzvlášť surovým spôsobom, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti rozsudku okresného súdu. Sťažovateľ primárne spochybňuje hodnovernosť výpovede svedka [REDAKOVANÉ] ktorý sa mal tiež zúčastniť na vražde [REDAKOVANÉ] (pričom mu dočasne bolo odložené vznesenie obvinenia), keďže vypovedal účelovo, aby si zabezpečil výhody. Spochybňuje ďalej závery znalcov z odboru súdneho lekárstva MUDr. [REDAKOVANÉ] a MUDr. [REDAKOVANÉ] a odkazuje na závery znalcov MUDr. [REDAKOVANÉ], MUDr. [REDAKOVANÉ], MUDr. [REDAKOVANÉ] a MUDr. [REDAKOVANÉ], ktorí podali posudky na žiadosť obhajoby. Nestotožňuje sa ani s právnou kvalifikáciou skutku ako vraždy spáchanej obzvlášť surovým spôsobom, ako aj v úmysle zakryť iný trestný čin. Spáchanie skutku nebolo bezpečne a bez akýchkoľvek vážnejších pochybností preukázané, v dôsledku čoho bolo na mieste aplikovať zásadu *in dubio pro reo*.

6. Sťažovateľ je zo spáchania skutku priamo usvedčovaný výpoveďou svedka [REDAKOVANÉ], ktorý sa podieľal na spáchaní skutku. Krajský súd (totožne s okresným súdom) nemá pochybnosti o hodnovernosti výpovede svedka [REDAKOVANÉ], ktorý od začiatku vypovedá v podstatných bodoch zhodne, pričom nebol zistený žiaden prijateľný a relevantný dôvod, pre ktorý by mal nepravdivo sťažovateľa obviňovať. Pokiaľ sa tak malo stať z dôvodu získania výhod v rámci proti nemu

vedených trestných konaní, treba uviesť, že sa svedok [REDAKOVANÉ] výpoveďou proti sťažovateľovi vlastne sám usvedčuje z účasti na spáchaní skutku a vystavuje sa trestnoprávnej zodpovednosti zaň. Preukázané boli aj blízke vzťahy svedka [REDAKOVANÉ] so sťažovateľom. Pokiaľ svedok [REDAKOVANÉ] k určitým skutočnostiam nevypovedal v rámci výpovedí totožne, resp. niektoré ním tvrdené skutočnosti nie sú v súlade s inými vykonanými dôkazmi, treba sa stotožniť s názorom okresného súdu, že ide o menej dôležité skutočnosti, resp. detaily, na ktoré sa s odstupom dlhého času od spáchania skutku nemusel pamätať do detailov. Nemožno opomenúť ani znalecký posudok znalca z odboru psychológie PhDr. [REDAKOVANÉ] na svedka [REDAKOVANÉ], ktorý konštatoval pozitívne faktory v prospech jeho špecifickej vierohodnosti (neprítomnosť konfabulatórnych tendencií, ale ani snahy prejavovať sa v sociálne lepšom svetle), pričom pamäťová reprodukcia je u svedka menej výdatná v smere detailnejšej reprodukcie prežívaných udalostí, keďže zachytáva najmä podstatné znaky týchto udalostí. Ďalej krajský súd podrobne vysvetľuje, prečo bolo možné i pri všetkej opatrnosti, s akou treba hodnotiť výpovede tzv. kajúcnikov, považovať výpovede svedka [REDAKOVANÉ] za vierohodné.

7. V súvislosti s namietanými závermi znalcov MUDr. [REDAKOVANÉ] a MUDr. [REDAKOVANÉ] týkajúcimi sa otázky, či príčinou smrti [REDAKOVANÉ] bolo zranenie hlavy údermi tupou časťou sekery, v konfrontácii so závermi MUDr. [REDAKOVANÉ], MUDr. [REDAKOVANÉ], MUDr. [REDAKOVANÉ] a MUDr. [REDAKOVANÉ], popierajúcimi takúto príčinu smrti vzhľadom na neprítomnosť známok pomliaždenia mozgu a vnútrolebečného krvácania pri pomerne zachovanom tkanive mozgu, treba uviesť, že okresný súd k tomu vypočul znalca MUDr. [REDAKOVANÉ], ktorý vysvetlil, že pri pitve tela [REDAKOVANÉ] v dutine lebečnej bol hnilobne zmenený mozog v hmotnosti 790 g (mozgové tkanivo sivoružovej farby s výraznými posmrtnými hnilobnými zmenami na reze bez bližšie diferencovateľných zmien), čo znamená, že tkanivo nájdené v dutine lebečnej bolo tak posmrtno zmenené, že na ňom nebolo možné relevantne diagnostikovať žiadne zmeny, a to ani chorobné, ale ani pourazové. Keďže mozog bol v čase pitvy hnilobne zmenený, takéto zmeny, na absenciu ktorých znalci obhajoby poukazujú, nemuseli byť na ňom zistiteľné ani v prípade, ak by bezprostredne po úderoch boli prítomné. Aj podľa názoru krajského súdu znalec MUDr. [REDAKOVANÉ] dostatočne logicky, zrozumiteľne, presvedčivo a erudovane vysvetlil správnosť záveru o tom, že príčinou smrti [REDAKOVANÉ] mohlo byť zranenie hlavy, ako to tvrdí svedok [REDAKOVANÉ].

8. Zo záverov spomínaných znalcov obhajoby ďalej vyplýva, že vzhľadom na neprítomnosť známok pomliaždenia mozgu a vnútrolebečného krvácania zranenia [REDAKOVANÉ] mohli vzniknúť aj po jeho smrti spôsobom prezentovaným spoluobžalovaným [REDAKOVANÉ] (ďalej len „spoluobžalovaný“). Tento totiž tvrdil, že [REDAKOVANÉ] zomrel v dôsledku viacerých bodnutí do oblasti pod pazuchu a až následne po smrti bol niekoľkokrát udretý pažbou dlhej zbrane do hlavy, pričom malo ísť o akúsi ranu istoty. V tejto súvislosti krajský súd poznamenáva, že podľa záverov znaleckých posudkov by aj takáto verzia smrti [REDAKOVANÉ] prezentovaná spoluobžalovaným bola prijateľná. Všetci znalci totiž dospeli k totožnému názoru, že vzhľadom na pokročilé posmrtné hnilobné zmeny tela [REDAKOVANÉ] nie je možné jednoznačne a exaktne stanoviť príčinu smrti. I napriek tomu krajský súd verziu smrti [REDAKOVANÉ] prezentovanú spoluobžalovaným vyhodnotil ako nehodnovnú a nepravdivú. Svedok [REDAKOVANÉ] od samého začiatku trestného konania totožne vypovedal, že [REDAKOVANÉ] bol usmrtený údermi do hlavy tupou časťou sekery. Naproti tomu spoluobžalovaný až v konaní pred súdom, a to dokonca až po niekoľkých hlavných pojednávaniach (24. septembra 2015) prezentoval iný spôsob usmrtenia [REDAKOVANÉ], pričom nekonkretizoval, kedy a akým spôsobom sa o týchto skutočnostiach dozvedel. Neuviedol ani žiadne také skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné takéto jeho tvrdenie relevantným spôsobom preveriť. Za tejto

situácie možno dôjsť k názoru, že spoluobžalovaný účelovo využil záver znalcov, ktorí pripustili aj iný ako svedkom [REDACTED] prezentovaný spôsob usmrtenia [REDACTED], a v podstate sa tak snažil spochybniť vierohodnosť svedka [REDACTED].

9. Znalec MUDr. [REDACTED] spochybnil vznik zranenia na hlave [REDACTED] v ľavej spánkovej a temennej kosti na ploche 9 x 6,5 cm v podobe viacpočetných trieštivých vpáčených zlomenín s vpáčením kosti do dutiny lebečnej o 2,5 cm úderom tupou časťou sekery do tejto oblasti hlavy (ako to tvrdí svedok [REDACTED]), keďže podľa názoru znalca kontaktná plocha tupej časti sekery v prípade bežnej sekery až takýto rozmer nedosahuje. Krajský súd k tomu uvádza, že jednak nebola k dispozícii konkrétna sekera, ktorou toto zranenie malo byť spôsobené, ale tiež podľa záverov MUDr. [REDACTED] a MUDr. [REDACTED] vznik týchto zranení je možné dobre vysvetliť úderom, resp. opakovanými údermi tupým predmetom do uvedenej časti hlavy. Títo znalci teda pripúšťajú vznik zranenia aj ako následok opakovaných úderov, čo mohlo mať vplyv na veľkosť zisteného defektu. Pritom všetci znalci dospeli k totožnému záveru, že zranenia na hlave [REDACTED] boli spôsobené tupým predmetom.

10. V súvislosti s namietanou právnou kvalifikáciou skutku ako trestného činu vraždy spáchanej obzvlášť surovým spôsobom poukazuje krajský súd na ustálenú súdnu prax, podľa ktorej o takýto spôsob pôjde vtedy, ak bol útok vedený s extrémnou mierou brutality, ktorá sa podstatne vymyká z rámca bežného u väčšiny trestných činov tohto druhu. Obvyklá miera surovosti je daná najmä okolnosťami, ktoré charakterizujú použité násilie z hľadiska vonkajšieho dopadu na poškodeného. Typicky sa za taký považuje útok s extrémne vysokou intenzitou či výraznou brutalitou. Takémuto výkladu bezpochyby zodpovedá spôsob usmrtenia [REDACTED] ktorý zomrel následkom minimálne troch úderov veľkej intenzity a prudkosti tupou časťou sekery do ľavej časti hlavy. Podľa znalcov MUDr. [REDACTED] a MUDr. [REDACTED] na hlavu [REDACTED] pôsobilo priame mechanické násilie veľkej intenzity a prudkosti tupým predmetom najmenej trikrát s následkami v podobe závažných devastačných poranení hlavy.

11. O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 3 Tdo 65/2020 z 10. februára 2021 tak, že ho podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi podľa rukou písanej poznámky doručené 22. apríla 2021, pričom podľa prezentačnej pečiatky okresného súdu bol spis spolu s uznesením najvyššieho súdu vrátený okresnému súdu 22. februára 2021. V rozpore s tým sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že uznesenie najvyššieho súdu mu bolo doručené 17. mája 2021, v dôsledku čoho považuje ústavnú sťažnosť za včas podanú.

12. Čo sa týka námietky sťažovateľa vo vzťahu k nesprávnemu zloženiu senátu okresného súdu spočívajúcemu v tom, že po podaní obžaloby bola veci pôvodne pridelená spisová značka 28 T 7/2014, avšak následne už spisová značka 1 Tk 1/2014 a v zmysle rozvrhu práce na rok 2014 mala ako zákonná sudkyňa rozhodovať JUDr. Malatková (nie teda JUDr. Bebčáková), treba uviesť, že podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku dôvody dovolania podľa ods. 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak namietaná okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom. Je zrejmé, že ide o skutočnosť, ktorú sťažovateľ nenamietal ani v konaní pred okresným súdom, ale ani v konaní pred krajským súdom. Sťažovateľ sa k tomu nepriamo „priznal“, keď konštatoval, že s poukazom na čl. 48 ústavy nie je rozhodujúce, či obvinený túto skutočnosť namietal v rámci riadneho alebo až mimoriadneho opravného prostriedku. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na obsah stanoviska

publikovaného pod č. S 11/2016 [ak Trestný poriadok ustanovuje pre uplatnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a) až g) Trestného poriadku podmienku námietky dovolateľovi známej okolnosti zakladajúcej uplatnený dovolací dôvod už v predchádzajúcom (najneskôr odvolacom) konaní, nie je možné bez takého postupu dotknutý dôvod dovolania úspešne použiť a dovolací súd v takom prípade dovolanie vždy odmietne ako zrejme nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku]. Najvyšší súd (len pre úplnosť) tiež argumentuje, že ak by došlo k „znovuprideleniu“ tej istej trestnej veci s tými istými obvinenými do senátu 1 Tk, je bez ohľadu na možné administratívne pochybenie príslušného pracovníka podateľne okresného súdu podstatný ten fakt, že predsedníčkou senátu 1 Tk zostala naďalej pôvodná predsedníčka senátu JUDr. Bebčáková. Pre sťažovateľa je podstatným nie fakt, pod akou spisovou značkou bola pôvodne jeho trestná vec vedená, ale skutočnosť, že od 1. januára 2014 začal na okresnom súde fungovať register „Tk“, a preto zákonnou sudkyňou aj vo veci sp. zn. 1 Tk 1/2014 správne zostala predsedníčka senátu JUDr. Bebčáková. S poukazom na uvedené dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nebol naplnený.

13. Pokiaľ sťažovateľ namietal dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu), treba uviesť, že sťažovateľ síce označil v podanom dovolaní tento dovolací dôvod, avšak jeho danosť v ďalšom texte dovolania žiadnym spôsobom neodôvodnil. Preto najvyšší súd (poukazujúc na princíp viazanosti dovolacími námietkami z hľadiska ich vecného obsahu, a nie označenými dôvodmi dovolania) ani nemal obligatórnu povinnosť skúmať parciálne úkony trestného konania, výkon ktorých by mohol mať za následok porušenie práva sťažovateľa na obhajobu, a to z dôvodu úplnej absencie konkretizácie vytýkaných pochybení v danom smere. Najvyšší súd poukazuje aj na to, že niektoré uplatnené námietky sťažovateľa, ktoré snád' mohol považovať za porušenie obhajobných práv, sa týkajú rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne jeho hodnotenia, resp. dostatočnosti odôvodnenia prijatých záverov. Týkajú sa preto zisťovania skutkového stavu, teda otázky stojacej mimo rámca dovolacieho prieskumu [§ 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku].

14. Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z úkonov trestného konania. Naplnenie tohto dovolacieho dôvodu videl sťažovateľ v tom, že sudkyňa JUDr. Bebčáková rozhodla v prípravnom konaní o vzatí sťažovateľa do väzby a následne konala a rozhodovala aj vo veci po podaní obžaloby, pričom dospela k odsudzujúcemu rozsudku. Sťažovateľ preto namietal nestrannosť a nezaujatosť JUDr. Bebčákovej s tým, že jej názor o vine sťažovateľa bol daný aspoň predbežne už pri jeho vzatí do väzby v prípravnom konaní, následne sa kontinuálne posilňoval a vyústil až do jeho odsúdenia. Preto vo vzťahu k osobe JUDr. Bebčákovej boli dané dôvodné pochybnosti o jej nezaujatosti a nestrannosti, čím došlo k naplneniu označeného dovolacieho dôvodu.

15. Najvyšší súd poukazuje na ustanovenie § 31 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého dôvodom vylúčenia sudcu nie je jeho skoršie rozhodnutie o obvinenom, pričom takéto skoršie rozhodnutie môže byť vydané v tej istej trestnej veci. Ak bol napríklad sudca činný v prípravnom konaní pri rozhodovaní o väzbe, nevylučuje ho to z ďalšieho konania o tom istom obvinenom v súdnom konaní (Sainte – Marie v. Francúzsko, Fey v. Rakúsko, Padovani v. Taliansko, Nortier v. Holandsko, prípadne 4 Ndt 18/2014). Ak by najvyšší súd prijal výklad sťažovateľa, došlo by tak k potenciálnemu úplnému ohrozeniu fungovania justičného systému z dôvodu faktickej

nefunkčnosti jednotlivých senátov toho-ktorého súdu, resp. možnosti, že by všetci službukonajúci sudcovia boli úspešne vystavení námietke zaujatosti z dôvodu ich skoršieho rozhodovania, čo by viedlo k paralyzovaniu súdneho rozhodovania a nutnosti odňatia a prikázania veci inému súdu toho istého druhu a stupňa z dôvodu vylúčenia všetkých sudcov. Túto dovoláciu námietku sťažovateľa nebolo možné akceptovať, keďže vychádza z nesprávneho pochopenia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ako aj opomenutia vývoja rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavného súdu a najvyššieho súdu.

16. Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Z obsahu podaného dovolania je zrejmé, že nosným motívom námietky je spochybňovanie hodnovernosti a vierohodnosti výpovede svedka [REDAKOVANÉ] ako kľúčového dôkazu. Ďalej ide o tvrdenie sťažovateľa o údajnej manipulácii s kostrovými pozostatkami [REDAKOVANÉ].

17. Je potrebné zdôrazniť, že najvyšší súd nemôže v dovolacom konaní iniciovanom obvineným spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané nižšími súdmi [§ 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku]. Preto tieto dovolacie námietky treba považovať za nedôvodné. Napriek tomu možno poznamenať, že už okresný súd, ako aj krajský súd dospeli k záveru, že výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] je síce primárnym usvedčujúcim dôkazom, avšak nemožno opomenúť ďalšie zásadné súvislosti, ktoré do skutočne presvedčivých detailov dotvárajú mozaiku skutkového deja tak, ako je tento opísaný v skutkovej vete. Predovšetkým nemožno dospieť k akémukoľvek logicky akceptovateľnému dôvodu, pre ktorý by svedok [REDAKOVANÉ] vypovedal práve v neprospech sťažovateľa a spoluobžalovaného. Ak sa „motivácia“ svedka [REDAKOVANÉ] vysvetľuje s poukazom na jeho snahu vyhnúť sa trestnej zodpovednosti alebo získania výhod, tak je potrebné uviesť si, že sa svedok [REDAKOVANÉ] v podstate sám priznal k účasti na trestnom čine vraždy. Podstatným je pritom fakt, že v čase jeho výpovede svedkovi [REDAKOVANÉ] nebolo zastavené trestné stíhanie postupom podľa § 215 ods. 3 Trestného poriadku (čomu by muselo predchádzať najprv vznesenie obvinenia), ale vznesenie obvinenia mu bolo len dočasne odložené postupom podľa § 205 a nasl. Trestného poriadku. Preto síce mohlo byť jeho motiváciou vypovedať o trestnej činnosti, ale o tejto musel vypovedať pravdivo a úplne, keďže v rozhodnom čase nebolo možné vylúčiť postup podľa § 205 ods. 3 Trestného poriadku (vznesenie obvinenia policajtom na pokyn prokurátora bez meškania potom, ako pominú dôvody na dočasné odloženie vznesenia obvinenia). Trestné stíhanie vo vzťahu k svedkovi [REDAKOVANÉ] bolo uznesením prokurátora z 5. mája 2020 postupom podľa § 215 ods. 3 Trestného poriadku zastavené. Samotný procesný prostriedok dočasného odloženia vznesenia obvinenia podľa § 205 a nasl. Trestného poriadku pritom nemožno chápať izolovane, ale v širšom materiálnom význame. Je plne súladné so zákonom i ústavnými požiadavkami, aby osoba, ktorá spolupracuje s orgánmi činnými v trestnom konaní, bola spolupáchateľom trestného činu, o ktorom vypovedá a o tomto trestnom čine vypovedá pravdivo a úplne, bola určitým spôsobom motivovaná k spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní. Osobitne pritom treba zdôrazniť požiadavku úplnosti a pravdivosti výpovede spolupracujúcej osoby, lebo inak akákoľvek jej „motivácia“ by bola bez významu. Naopak, je vyslovene v neprospech takto vypovedajúceho „korunného svedka“, ktorý môže mať v očiach súdu, resp. orgánov činných v trestnom konaní čo aj len „nespochybniteľné“ postavenie priam „paušálne“ vierohodného svedka, ak v neskoršom priebehu vykonávania procesných úkonov vyjde najavo v porovnaní s ostatnými výsledkami dokazovania nepravdivosť ním uvádzaných skutočností.

V danom prípade okolnosti uvádzané svedkom [REDAKOVANÉ] sú nepriamo potvrdzované napríklad svedkyňou [REDAKOVANÉ] (ktorá potvrdila dlhoročný priateľský vzťah medzi svedkom [REDAKOVANÉ] a sťažovateľom), ako aj zisteniami plynúcimi zo znaleckého posudku PhDr. [REDAKOVANÉ], ktorý u svedka [REDAKOVANÉ] nezaznamenal konfabulatórne tendencie, ale ani snahu prejavovať sa v sociálne lepšom svetle. Najmä je však potrebné zdôrazniť, že závery znaleckého posudku MUDr. [REDAKOVANÉ] a MUDr. [REDAKOVANÉ] potvrdzujú okolnosti uvádzané vo výpovedi svedka [REDAKOVANÉ] (úder do hlavy sekerou ako príčina smrti a mechanizmus vzniku poranení).

18. V tejto súvislosti neobstojí ani námietka sťažovateľa týkajúca sa dodatočnej „manipulácie“ s kostrovými pozostatkami [REDAKOVANÉ], ktorá mala spočívať v odpilovaní z lebky. V posudzovanom prípade bola vykonávaná pitva tela [REDAKOVANÉ] a došlo k znaleckému skúmaniu obsahu mozgovej dutiny. Práve preto došlo k odpíleniu vrchlíka (calvy) lebky z tela [REDAKOVANÉ], keďže prakticky neexistuje iný než tento (súdny lekárstvom všeobecne akceptovaný) spôsob umožňujúci prístup k obsahu lebečnej dutiny v prípadoch, keď je predmetom skúmania obsah pozostatkov mozgu (ako to bolo v posudzovanom prípade). V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na odbornú publikáciu Šidlo, J. Súdne lekárstvo – Pitva: Univerzita Komenského v Bratislave, Lekárska fakulta, Bratislava : 2020, str. 28 a nasl.

19. Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazoval na podrobný rozbor dôkazného stavu a na podrobné hodnotenie vykonaných dôkazov, na základe ktorých vyslovil vlastné právne hodnotenia a závery odlišné od záverov okresného súdu a krajského súdu.

20. Najvyšší súd v tejto súvislosti pripomína, že v prípade dovolania podaného obvineným má doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vysloviť odlišné skutkové závery. Zároveň poukazuje na presvedčivú argumentáciu okresného súdu a krajského súdu, pričom sám zvyrazňuje rozhodujúce momenty zistené vykonaným dokazovaním.

II.

Argumentácia sťažovateľa

21. Sťažovateľ v podanom dovolaní namietal v prvom rade nesprávne právne posúdenie spáchaného skutku. Pritom obhajoba v celom konaní namietala dôveryhodnosť svedka [REDAKOVANÉ] (tzv. kajúcnika), ktorý sa mal podieľať na spáchaní skutku a okrem toho figuroval vo viacerých kauzách, pričom bol niekoľkokrát odsúdený za závažnú trestnú činnosť. Svojou výpoveďou si zabezpečil podmienené zastavenie trestného stíhania. Ak by nevypovedal v neprospech sťažovateľa, hrozilo by mu uloženie vysokého trestu odňatia slobody nepodmienené. Pritom iné dôkazy preukazujúce vinu sťažovateľa neexistovali. Napriek tomu, že najmä zo znaleckého dokazovania vyplynuli pochybnosti o vierohodnosti jeho výpovede v súvislosti s otázkou spôsobu usmrtenia [REDAKOVANÉ], okresný súd, krajský súd a dokonca aj najvyšší súd považovali výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] za kľúčovú bez toho, aby jeho vierohodnosť a účelovosť detailne posúdili. Keďže brali výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] ako dôveryhodnú, mali ju posudzovať „un-block“ (správne má byť „en bloc“, pozn.), teda bez toho, aby sa z nej selektovali iba tie skutočnosti a časti, ktoré sú v neprospech sťažovateľa, ale

aj tie skutočnosti, ktoré sú v jeho prospech. Ide najmä o výpovede svedka [REDAKOVANÉ] z 22. apríla 2013 (str. 6 zápisnice) a z 18. júla 2013 (str. 8 zápisnice), v ktorých opisuje rozhovor medzi ním a sťažovateľom, pričom v rozhovore sa uvádza, že obaja majú obavu o svoj vlastný život a domnievajú sa, že jama, ktorú kopali, mala byť určená práve pre jedného z nich. Toto je dôveryhodný dôkaz, že obžalobou predpokladané usmrtenie [REDAKOVANÉ] dopredu neplánovali, nemali o tom žiadnu vedomosť, a nevedeli preto, ani kto a akým spôsobom bude pozbavený života (ak vôbec bude). Okrem toho je podstatná aj tá časť, kde svedok [REDAKOVANÉ] opisuje spôsob, akým mal byť [REDAKOVANÉ] zavraždený. Z výpovede vyplýva, že [REDAKOVANÉ] mal usmrtiť výlučne spoluobžalovaný a sťažovateľ žiadnym spôsobom na samotnom vykonaní vraždy [REDAKOVANÉ] neparticipoval. Keďže sťažovateľ sa na vražde nijako nepodieľal a nemal vedomosť ani o tom, akým spôsobom bude [REDAKOVANÉ] zavraždený, jeho vinu by bolo možné uznať iba podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona.

22. Všeobecné sudy opomenuli uplatniť zásadu samostatnosti, podľa ktorej miera účasti sťažovateľa na spáchaní skutku mala byť posudzovaná samostatne. V takomto prípade by obstál záver, že konanie spoluobžalovaného vo vzťahu ku konaniu sťažovateľa treba považovať za exces (sťažovateľ nemal vedomosť, pre aký účel sa kope jama, resp. mohol o tom niečo tušiť až po dovezení [REDAKOVANÉ] na miesto činu, a nevedel ani, akým spôsobom bude následne [REDAKOVANÉ] usmrtený, pričom žiadnym spôsobom sa na jeho vražde nepodieľal a spoluobžalovaného nenavádzal).

23. Pokiaľ všeobecné sudy dospeli k názoru, že k usmrteniu [REDAKOVANÉ] došlo obzvlášť surovým spôsobom, nie je tento záver bez pochyb preukázaný. Zo znaleckých posudkov, ako aj z výpovede znalcov MUDr. [REDAKOVANÉ] a MUDr. [REDAKOVANÉ] vyplynulo, že [REDAKOVANÉ] utrpel poranenia lebky až po smrti, keďže mozgové tkanivo bolo bez známok vnútrolebečného krvácania, pričom tvar defektu lebky s rozmerom 9 x 6,5 cm nemôže zodpovedať tupej strane sekery. Nebola zistená prítomnosť známok pomliaždenia mozgu na reze mozgovým tkanivom, pričom neprítomnosť prípadných známok krvácania dokazuje, že trieštivé a vpáčené zlomeniny kostí vznikli až po smrti [REDAKOVANÉ] iným mechanizmom a spôsobom, než aký uviedol svedok [REDAKOVANÉ]. Navyše, mechanické násilie popisované svedkom [REDAKOVANÉ] by malo za následok okamžité bezvedomie s následným pádom tela do ležiacej polohy, pričom práve poranenie zistené pri 6. a 7. rebre vľavo by mohlo byť bezprostrednou príčinou smrti. Všeobecné sudy hodnotili najmä znalecké posudky svedčiace v neprospech sťažovateľa a nezobrali na zreteľ znalecké posudky preukazujúce, že skutok sa nestal tak, ako to opisuje obžaloba.

24. Keďže poranenia lebky [REDAKOVANÉ] vznikli až po jeho smrti, znamená to, že nemohlo ísť o skutok spáchaný surovým a trýznivým spôsobom. Aj znalci MUDr. [REDAKOVANÉ] a MUDr. [REDAKOVANÉ] uviedli, že vzhľadom na posmrtné zmeny tkaniva mozgu nebolo možné hodnotiť známky vnútrolebečného krvácania a ani nebolo možné ustáliť príčinu smrti [REDAKOVANÉ]. Ak nebolo možné určiť presnú príčinu smrti, potom nebolo možné určiť ani spôsob usmrtenia [REDAKOVANÉ]. Jediným dôkazom preto zostáva výpoveď svedka [REDAKOVANÉ], ktorá je však v príkrom rozpore so závermi niekoľkých znalcov.

25. Pokiaľ sa najvyšší súd stotožnil s názorom, že výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] je dôveryhodná, potom ju mal brať ako celok, čo sa však nestalo.

26. Keďže je nepochybné, že s poukazom na uvedené skutočnosti mal byť sťažovateľ jednoznačne stíhaný maximálne za trestný čin podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, v takomto prípade vzhľadom na trestnú sadzbu by bola trestnosť činu zanikla uplynutím desaťročnej premlčacej doby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. augusta 1999.

27. Uznesením prokurátora z 5. mája 2020 bolo trestné stíhanie svedka █████ zastavené. To preukazuje fakt, že svedok █████ „vyobchodoval“ s orgánmi činnými v trestnom konaní svoju slobodu za výpoveď usvedčujúcu sťažovateľa a spoluobžalovaného zo skutku kladeného im za vinu. Je preto vysoko pravdepodobné, že výpoveď svedka █████ bola účelová v úmysle vyhnúť sa trestnému stíhaniu. Podstatné je pritom, že prokurátor v uznesení o zastavení trestného stíhania konštatoval, že svedok █████ nebol vedúcou osobou a v podstate plnil iba úlohu tzv. „bieleho koňa“, pričom z jeho strany sa nevyvinula žiadna aktivita smerujúca k vražde █████. Skutočnosť je však taká, že podľa výpovede svedka █████ rovnakú úlohu zastával aj sťažovateľ, avšak v jeho prípade orgány činné v trestnom konaní videli túto v úplne odlišnom svetle.

28. Za najpodstatnejšie a najvýraznejšie porušenie zákona považuje sťažovateľ skutočnosť, že na okresnom súde konala vo veci sudkyňa, ktorá mala byť vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania.

29. V prípravnom konaní JUDr. Bebčáková 17. júla 2013 rozhodovala o návrhu prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby, pričom návrhu vyhovel, keďže nadobudla presvedčenie, že sťažovateľ je dôvodne podozrivý zo spáchania stíhaného skutku, a zároveň mala obavu, že bude pôsobiť na spoluobvinených, svedkov, znalcov a prípadné iné osoby. Neskôr potom sudkyňa JUDr. Bebčáková rozhodovala vo veci aj po podaní obžaloby na hlavnom pojednávaní.

30. Podľa názoru sťažovateľa ak sudca pre prípravné konanie nadobudne presvedčenie o existencii materiálnych podmienok väzby, nadobudne tým aj presvedčenie, že stíhaný skutok spáchal obvinený. Ak potom takýto sudca rozhoduje aj na hlavnom pojednávaní, vstupuje do konania s predsudkom o dôvodnosti podanej obžaloby. V istom zmysle slova platí, že v prípade oslobodzujúceho rozsudku by sudca rozhodol v rozpore so svojím predošlým rozhodnutím, keďže už raz nadobudol presvedčenie o vine obvineného. Za daných okolností nemožno nadobudnúť presvedčenie, že takýto sudca bude rozhodovať nezáujato a nestranne. Na veci nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že je zaužívanou praxou, aby sudca pre prípravné konanie rozhodoval v tej istej veci aj po podaní obžaloby. Argumentácia najvyššieho súdu, podľa ktorej by pri výklade zastávanom sťažovateľom mohlo dôjsť k vyblokovaniu celého súdu z rozhodovania, na veci tiež nič nemení. Je nepodstatné, či by sa súd vyblokoval alebo nevyblokoval, lebo podstatné je, že sudca majúci pomer k veci ešte pred samotným rozhodnutím má byť z rozhodovania vylúčený. Najvyšší súd preto nesprávne vyčítal sťažovateľovi nepochopenie problematiky. Práve naopak, najvyšší súd sa účelovo snažil zakryť pochybenie s poukazom na ustanovenie § 31 ods. 3 Trestného poriadku, hoci toto ustanovenie hovorí o úplne odlišnej situácii.

31. Okrem doteraz uvedených skutočností je sťažovateľ toho názoru, že okresný súd bol nesprávne zložený (obsadený). Po podaní obžaloby na okresný súd bola spisu pridelená spisová značka 28 T 7/2014, avšak hlavné pojednávanie už bolo vedené pod sp. zn. 1 Tk 1/2014. Pritom podľa rozvrhu práce okresného súdu na rok 2014 je nepochybné, že súdne oddelenie 1 T (Tv, Tk, Pp, Nt, Td a Tcud) mala na starosti sudkyňa JUDr. Malatká. Ak je vedené konanie pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. augusta 1999, potom podľa rozvrhu práce vec mala byť správne zapísaná do registra Tk, k čomu napokon aj došlo. Znamená to, že v konečnom dôsledku bol spis vo veci sťažovateľa pridelený sudkyňi JUDr. Malatkej, no napriek tomu vo veci konala a rozhodovala sudkyňa JUDr. Bebčáková. Došlo tým k porušeniu zákona a k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

32. Okresný súd sa bráni tým, že došlo iba k prečísleniu z dôvodu zmeny v súdnom registri. Podstatné však je, že po podaní obžaloby priradená spisová značka patrila sudkyňi JUDr. Malatkej (nie teda sudkyňi JUDr. Bebčákovovej). Preto ak malo dôjsť k zmene spisovej značky z dôvodu zmeny súdneho registra, vec mala byť naďalej ponechaná JUDr. Malatkej s tým rozdielom, že by došlo k zmene spisovej značky. Napriek tomu okresný súd zmenil spisovú značku z dôvodu zmeny v súdnom registri, no zároveň zmenil aj sudcu.

33. V súvislosti s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého námietka nesprávneho obsadenia okresného súdu nebola uplatnená včas s poukazom na ustanovenie § 371 ods. 4 Trestného poriadku, sťažovateľ upriamuje pozornosť na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 3 Tdo 23/2013 zo 16. októbra 2013, podľa ktorého vzhľadom na čl. 48 ústavy nie je rozhodujúce, či sťažovateľ skutočnosť nesprávneho obsadenia okresného súdu namietal v rámci riadneho alebo až mimoriadneho opravného prostriedku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

34. Na prerokovanie tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá pre porušenie čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 dohovoru smeruje proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tk 1/2014 a jeho rozsudku z 30. marca 2017, nie je daná právomoc ústavného súdu.

35. Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

36. Podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

37. Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu voči okresnému súdu mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ právo podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok aj využil.

38. Ostatné časti ústavnej sťažnosti bolo potrebné odmietnuť v prevažnej časti pre zjavnú neopodstatnenosť a pre neprípustnosť.

39. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo

slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

40. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

41. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

42. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

43. Sťažovateľ najprv namieta nesprávne právne posúdenie spáchaného skutku, pritom v skutočnosti jeho námietky smerujú proti správnosti rozhodujúcich skutkových ustálení, ku ktorým okresný súd a krajský súd dospeli. Ide o námietky uvedené v bodoch 21 až 26. Námietkami chce sťažovateľ v podstate vyjadriť, že keby bol skutkový stav zistený a vyhodnotený správne, nemohlo by dôjsť k takej právnej kvalifikácii jeho konania, akú všeobecné súdy ustálili, a muselo by sa konštatovať premlčanie trestného stíhania voči nemu pre uplynutie zákonom ustanovenej premlčacej doby.

44. Hodnotenie skutkového stavu krajským súdom vyplýva z bodov 6 až 10.

45. Najvyšší súd konštatuje, že uvedené námietky sťažovateľa sú skutkového rázu a ako také nepodliehajú dovolaciemu prieskumu (pozri body 13, 16 až 20).

46. Ústavný súd uvádza vo vzťahu k dovolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu, že i z jeho pohľadu sú námietky sťažovateľa v dovolacom konaní neprípustné, keďže vzhľadom na ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) časti vety za bodkočiarkou Trestného poriadku dovolací súd skutkové závery odvolacieho súdu nemôže preskúmať, resp. meniť. Napokon tento zásadný záver najvyššieho súdu (o skutkovej povahe námietok) sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti nijako nenapáda, ba ani len nespochybňuje.

47. Naproti tomu odvolací súd má právo skúmať správnosť skutkových záverov prvostupňového súdu a tieto v rámci predpísaného postupu prípadne aj zásadným spôsobom revidovať. Treba však uviesť, že podľa názoru ústavného súdu dal krajský súd na námietky sťažovateľa dostatočne presvedčivé a výstižné odpovede. K tomu treba pridať, že hoci najvyšší súd sa skutkovými

námietkami nemohol meritórne zaoberať, napriek tomu (*obiter dictum*) niektoré svoje názory týkajúce sa ustálenia skutkového stavu uviedol s tým, že závery krajského súdu odobril.

48. Ústavný súd nie je „skutkovým súdom“, keďže dokazovanie na zisťovanie skutkového stavu sám nevykonáva. Pokiaľ sa skutkové závery všeobecných súdov javia ako ucelené, logické, resp. presvedčivo zdôvodnené, ústavný súd nie je oprávnený do takýchto záverov zasahovať. Treba uviesť, že skutkové závery všeobecných súdov sa nejavia ako arbitrárne ani ako zjavne neopodstatnené. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ má o skutkovom stave odlišný názor, porušenie jeho označených práv podľa ústavy a dohovoru neznamená.

49. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa, čo sa týka spôsobu usmrtenia [REDAKOVANÉ] (pozri bod 23), osobitne poukazuje na analýzu krajského súdu týkajúcu sa znaleckých záverov, resp. sťažovateľom tvrdených protirečení medzi závermi znalcov prizvaných obžalobou na jednej strane a znalcov prizvaných obhajobou na strane druhej (pozri body 7 až 9).

50. Ďalej je z pohľadu ústavného súdu podstatné, že sťažovateľ v rámci námietky nedôveryhodnosti svedka [REDAKOVANÉ] osobitne poukazuje na jeho tvrdenia z prípravného konania v rámci výsluchov konaných 22. apríla 2013 a 18. júla 2013, v ktorých opisuje rozhovor medzi ním a sťažovateľom so záverom, že obžalobou predpokladané usmrtenie [REDAKOVANÉ] nebolo dopredu plánované, sťažovateľ o ňom nemal žiadnu vedomosť a nevedel preto ani, kto a akým spôsobom má byť pozbavený života, ak sa tak vôbec stane (pozri bod 21).

51. V uvedenej súvislosti ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že výpovede svedka [REDAKOVANÉ] z prípravného konania, na ktoré ústavná sťažnosť poukazuje, sťažovateľ ústavnému súdu vôbec nepredložil. Odhliadnuc od tejto skutočnosti, zo zhrnutia krajského súdu týkajúceho sa obsahu odvolania podaného sťažovateľom proti rozsudku okresného súdu táto námietka vôbec nevyplýva, pričom sťažovateľ správnosť zhrnutia obsahu odvolania (ako je uvedené v rozsudku krajského súdu) nijako nenamieta a samotné odvolanie ústavnému súdu nepredložil. Preto treba vychádzať zo záveru, že túto námietku sťažovateľ v odvolacom konaní neuplatnil. Vzhľadom na ustanovenie § 132 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde možno túto námietku považovať za neprípustnú, keďže sťažovateľ v súvislosti s ňou nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu priznáva Trestný poriadok na ochranu jeho základných práv a slobôd, pričom ani len netvrdí (tým menej preukazuje), že sa tak stalo z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

52. Keďže skutkové námietky sťažovateľa nebolo možné akceptovať, neprichádzal do úvahy ani záver, že by mala byť trestná činnosť sťažovateľa kvalifikovaná miernejšie s dôsledkami premlčania trestného stíhania.

53. Sťažovateľ ďalej namieta, že uznesením prokurátora z 5. mája 2020 bolo trestné stíhanie svedka [REDAKOVANÉ] zastavené, čo preukazuje, že si tento „vyobchodoval“ svoju slobodu za usvedčujúcu výpoveď proti sťažovateľovi (pozri bod 27).

54. Na prerokovanie tejto námietky nie je daná právomoc ústavného súdu. Ide o novú skutkovú okolnosť, ktorá nastala po právoplatnom odsúdení sťažovateľa. V dôsledku toho všeobecné súdy na ňu nemohli z prirodzených dôvodov prihliadať. Takýto stav však nemožno riešiť spôsobom, ako to požaduje sťažovateľ, ktorý vlastne chce, aby v rámci konania o ústavnej sťažnosti bola táto nová okolnosť vyhodnotená v súvislosti s predtým zistenými skutočnosťami.

55. Sťažovateľovi nič nebráni, aby s poukazom na tvrdenú skutočnosť požiadal o obnovu konania v zmysle ustanovenia § 394 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku. Tým je zároveň dané, že vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľ dosiaľ nevyčerpal prostriedok nápravy vyplývajúci z Trestného poriadku, o ktorom rozhodujú všeobecné sudy. V konečnom dôsledku je ústavná sťažnosť neprípustná.

56. Sťažovateľ za najvýraznejšie porušenie jeho práv považuje skutočnosť, že na okresnom súde vo veci konala a rozhodovala sudkyňa JUDr. Bebčáková, ktorá jednak mala byť vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania po podaní obžaloby (keďže rozhodovala v prípravnom konaní o návrhu prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby a tomuto návrhu vyhovela), ale aj preto, že zákonnou sudkyňou v jeho veci po podaní obžaloby mala byť správne v zmysle rozvrhu práce sudkyňa JUDr. Malatková (pozri body 28 až 33).

57. V súvislosti s namietanou neprípustnosťou, aby rovnaký sudca rozhodol v prípravnom konaní o vzatí obvineného do väzby a potom po podaní obžaloby aj o otázke viny a trestu, poukazuje sťažovateľ na to, že ak sudca pre prípravné konanie nadobudne presvedčenie o existencii materiálnych podmienok väzby, nadobudne tým aj presvedčenie, že stíhaný skutok spáchal obvinený. Nebol by teda v konaní po podaní obžaloby nezaujatým a nestranným sudcom a ako taký by mal byť preto z rozhodovania v merite veci vylúčený.

58. Najvyšší súd zdôrazňuje, že podľa ustanovenia § 31 ods. 3 Trestného poriadku dôvodom vylúčenia sudcu nie je jeho skoršie rozhodnutie o obvinenom, a to ani skoršie rozhodnutie vydané v tej istej trestnej veci. Preto skutočnosť, že sudca bol činný v prípravnom konaní pri rozhodovaní o väzbe, neznamená jeho vylúčenie z ďalšieho konania o tom istom obvinenom. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na celý rad rozhodnutí EŠLP. Zároveň poukazuje na to, že akceptácia právneho názoru sťažovateľa by viedla k potenciálnemu ohrozeniu fungovania justičného systému z dôvodu faktickej nefunkčnosti jednotlivých senátov toho-ktorého súdu.

59. Podľa názoru ústavného súdu treba závery najvyššieho súdu považovať za dostatočné a presvedčivé. Hoci v minulosti Trestný poriadok výslovne stanovoval, že sudca rozhodujúci v prípravnom konaní nesmel následne rozhodovať vo veci tej istej trestne stíhanej osoby aj po podaní obžaloby, takúto inkompatibilitu už Trestný poriadok v súčasnosti (rovnako ako v inkriminovanom čase, keď o veci sťažovateľa po podaní obžaloby konal okresný súd) nepozná. Za rozhodujúcu okolnosť považuje ústavný súd judikatúru EŠLP, na ktorú najvyšší súd ako príklad poukazuje a ktorej obsah sťažovateľ nijako nenamieta, resp. ani len nespochybnuje. S veľkou mierou pravdepodobnosti práve táto rozhodovacia prax EŠLP (popri praktických dôvodoch vyvierajúcich z potenciálnej nefunkčnosti jednotlivých prvostupňových súdov po podaní obžaloby v dôsledku zákonom zakotvenej inkompatibility) viedla k prijatiu ustanovenia § 31 ods. 3 Trestného poriadku a k zrušeniu inkompatibility spočívajúcej v príkaze, aby sudca rozhodujúci v prípravnom konaní bol vylúčený z rozhodovania po podaní obžaloby.

60. Sťažovateľ napokon namieta, že po podaní obžaloby bola veci nesprávne (v rozpore s rozvrhom práce na rok 2014) pridelená spisová značka 28 T 7/2014 a v rámci takéhoto pridelenia vec mala na starosti sudkyňa JUDr. Bebčáková. Neskôr sa však zistilo, že došlo k pochybeniu, pretože v skutočnosti vec mala mať spisovú značku 1 Tk 1/2014 a mala byť pridelená sudkyňi JUDr. Malatkej. Napriek tomu však vo veci konala a rozhodovala JUDr. Bebčáková (i keď pod sp. zn. 1 Tk 1/2014). Pokiaľ najvyšší súd na túto námietku neprihliadol ako na oneskorene uplatnenú

(nebola totiž uplatnená najneskôr pred odvolacím súdom v zmysle § 371 ods. 4 Trestného poriadku), poukazuje sťažovateľ na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 3 Tdo 23/2013 zo 16. októbra 2013, podľa ktorého vzhľadom na čl. 48 ústavy nie je rozhodujúce, či sťažovateľ skutočnosť nesprávneho obsadenia okresného súdu namietal v rámci riadneho alebo až mimoriadneho opravného prostriedku.

61. Najvyšší súd je toho názoru, že vzhľadom na ustanovenie § 371 ods. 4 Trestného poriadku bola námietka uplatnená oneskorene, v dôsledku čoho nebolo možné na ňu v dovolacom konaní prihliadnuť. Poukazuje pritom na obsah stanoviska najvyššieho súdu publikovaného pod č. S 11/2016, v zmysle ktorého ak Trestný poriadok ustanovuje pre uplatnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a) až g) Trestného poriadku podmienku námietky dovolateľovi známej okolnosti zakladajúcej uplatnený dovolací dôvod už v predchádzajúcom (najneskôr odvolacom) konaní, nie je možné bez takého postupu dotknutý dôvod dovolania úspešne použiť a dovolací súd v takom prípade dovolanie vždy odmietne ako zrejme nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (pozri bod 12).

62. Ústavný súd považuje záver najvyššieho súdu o oneskorenosti námietky za akceptovateľný.

63. Z rozsudku najvyššieho súdu č. k. 3 Tdo 23/2013 zo 16. októbra 2013 (na ktorý sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti poukazuje) možno zistiť, že išlo o riešenie obdobnej právnej problematiky ako v danej veci sťažovateľa, keďže dovolateľ v dovolaní namietal nezákonné zloženie trojčlenného senátu okresného súdu, a to vo vzťahu k dvom prísediacim, ktorí sa počas konania po podaní obžaloby bez zákonných dôvodov zmenili. Ani v tomto prípade dovolateľ námietku nesprávneho zloženia senátu okresného súdu neuplatnil včas, pretože tak urobil až v rámci dovolania. Najvyšší súd dospel k záveru, podľa ktorého so zreteľom na čl. 48 ústavy nie je rozhodujúce, či dovolateľ nesprávne zloženie senátu okresného súdu namietal v rámci riadneho alebo až mimoriadneho opravného prostriedku, keďže obmedzujúce ustanovenie uvedené v § 371 ods. 4 Trestného poriadku v prípade dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku je vzhľadom na uvedený ústavný článok neaplikovateľné.

64. Zo stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Tpj 74/2015 z 8. decembra 2015 vydaného na zjednotenie výkladu a aplikácie ustanovenia § 371 ods. 4 vo vzťahu k ustanoveniu § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a uverejneného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky pod č. 11/2016 vyplýva, že vzhľadom na protichodné závery vyplývajúce z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 2 Tdo 36/2015 zo 14. júna 2015 a rozsudku najvyššieho súdu č. k. 3 Tdo 23/2013 zo 16. októbra 2013 (na ktorý poukazuje sťažovateľ) bolo potrebné prijať výkladové stanovisko, podľa ktorého ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy limituje uplatnenie ohrozených alebo porušených subjektívnych práv v konaní pred štátnymi orgánmi postupom týchto orgánov ustanoveným zákonom, z čoho vyplývajú aj obmedzenia ustanovené zákonom (lehota alebo iná podmienka na uplatnenie práva). Nezáleží na tom, či ide o právo vyplývajúce aj priamo z ústavy alebo „len“ zo zákona. Ak Trestný poriadok ustanovuje pre uplatnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a) až g) Trestného poriadku podmienku námietky dovolateľovi známej okolnosti, ktorá uplatnený dovolací dôvod zakladá, už v predchádzajúcom (najneskôr odvolacom) konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku), nie je možné bez takého postupu dotknutý dôvod dovolania úspešne použiť a dovolací súd v takom prípade dovolanie vždy odmietne ako zrejme nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

65. Možno konštatovať, že tak sťažovateľ, ako aj najvyšší súd poukazujú na také rozhodnutie, resp. stanovisko najvyššieho súdu, ktoré možno považovať v súvislosti s riešenou právnou problematikou za precedентné. Kým rozhodnutie, na ktoré poukazuje sťažovateľ, dáva za pravdu jemu [v prípade dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) obmedzujúce ustanovenie § 371 ods. 4 Trestného poriadku nemožno použiť], zatiaľ neskoršie stanovisko vydané s cieľom zjednotenia výkladu a aplikácie ustanovenia § 371 ods. 4 vo vzťahu k ustanoveniu § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku takúto výnimku nepripúšťa.

66. Ústavný súd vychádza zo zásady, podľa ktorej primárna právomoc vykladať zákony prináleží všeobecným súdom. Pokiaľ nimi prijatý výklad sa javí ako ústavne konformný, niet dôvodu na to, aby ústavný súd do takéhoto výkladu zasiahol. V rámci všeobecného súdnictva jedným zo spôsobov, ktoré majú zabezpečiť jednotnosť rozhodovacej praxe, je aj právomoc trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zaujímať stanoviská v právnych otázkach, v ktorých sa rozhodovacia prax jednotlivých senátov najvyššieho súdu rozchádza. Takéto stanoviská trestnoprávneho kolégia sa potom publikujú s cieľom prispieť k zjednoteniu rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Táto právomoc trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sa javí ako o to dôležitejšia, že Trestný poriadok (na rozdiel od Civilného sporového poriadku a Správneho súdneho poriadku) nepozná inštitút veľkého senátu oprávneného pre všetky všeobecné súdy záväzným spôsobom riešiť výklad sporných ustanovení právnych predpisov.

67. V danom prípade postupom vyplývajúcim zo zákona došlo k tomu, že publikovaným výkladovým stanoviskom trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sa usmernila rozchádzajúca sa rozhodovacia prax senátov najvyššieho súdu v pertraktovanej spornej právnej otázke, pričom jedným zo sporných rozhodnutí bolo práve to rozhodnutie, na ktoré poukazoval sťažovateľ a ktoré bolo zjednocujúcim stanoviskom označené ako nesprávne.

68. Z pohľadu ústavného súdu je rozhodujúce, že sťažovateľ bez toho, aby akokoľvek reflektoval na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. S 11/2016 (na ktoré poukazuje najvyšší súd v dovolacom uznesení), a teda aj bez toho, aby sa čo len pokúsil analyzovať vzájomný vzťah týchto verdiktov, ako aj argumentáciu zjednocujúceho stanoviska, postupuje tak, že iba trvá na právnom názore vyslovenom v rozsudku najvyššieho súdu č. k. 3 Tdo 23/2013 zo 16. októbra 2013.

69. Za daného stavu možno považovať za prijateľný názor najvyššieho súdu, ktorý sa pri riešení spornej právnej otázky pridržal záverov zjednocujúceho stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. S 11/2016.

70. S poukazom na uvedený záver už nie je potrebné, aby ústavný súd riešil vecnú opodstatnenosť námietky sťažovateľa, podľa ktorej zákonnou sudkyňou na okresnom súde mala byť JUDr. Malatká, a nie JUDr. Bebčáková.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2021

Peter Molnár
predseda senátu